

HIND 5 SENTI

Õpilasteleht

Kiigiraamatokogu.

№. ....

Nr. 6

27. oktoobril 1937.

VI aastakäik

MERIRÖÖVLID

Ajakirjast „Бокыр Свeтa“.

Mõningaid aastaid tagasi tegelesin oma sõbraga mereelukate kogujana Karaiibi meres Puerto Rico saare ligidal.

Tungides madalais kohis vööni vette, vaatlesime merepõhja „veesilmade“ vahel, sukeldudes aegajalt, et välja tirida kas meritähete või karplooma või mõnesugust erilist korallimoodustist. Meid huvitasid eriti lauakestena lamedad

väljaulatuvad korallkalju lahtised tükid, millest lained pikkamisi üle rullusid. Laadisime neid nõnda palju kui suutsime ligidal ankrusseisvasse lootsikusse, kavatsedes vabal ajal lõhkuda need tükid, et välja kiskuda neis asuvais urkais peituvaid meritähete või ussikesi.

KUMMALINE VÄIKE OLEND

Kui kummardusin kord ühe säärase kaljutüki järele, tundsin ker-

get, vaevumärgatavat puudutust käel. Tõmbasin käe veepinnale ja nägin toredat väikest olendit rahulikult seda mööda liikumas. See oli väike pääjalgne-kaheksajalg, kes vaatas oma paari pärlina särava silmaga mulle külmalt otsa. Noppisin vaba käega ettevaatlikult lahti ta haarmed („jalad“), pistsin ta piiritusepurki. Jätkasin oma katkestatud tegevust. Uuesti tuttav puudutus, ja juba teine säärane olend ronis vilkalt sama rada nagu järgneks oma kaaslasele. See olend paistis pisut kummaline ja veider, nii et hakkasin otsima tühja purki tema elusana sinna paigutamiseks. Kahjuks aga kõik purgid olid kinni, seepärast haarasin sigarikarbi ja pistsin sinna oma väikese külalise. Korjates hoolikalt karpi tema kaheksa aele-

SUUR ÜLLATUS

KOOLIDE VOISTLUSE
võitjale annetas preemiaks
K. K.-Ü. „TÖÖKOOL“
hinnalise

ELEKTRIJAAMA MUDELI

Elektrijaama mudel on uhkuseks igale koolile maal kui linnas.

Elektrijaama mudel võimaldab näitlikult selgitada elektrijaama tegevust, voolu transformeerimist jne.

KOOLIJUHATAJAD ja ÕPILASED

tehke kõik, et see preemia langeks just Teie koolile, sest ELEKTRIJAAMA MUDELI saab see kool, kust on suhteliselt kõige enam „Õpilastele“ tellijaid.

Prægune seis on:	kr.
1. Tall. L. 1. Algk.	84.00
2. Vööbste Algkool	35.75
3. Otepää L. Algkool	31.50
4. Alatskivi Algk.	24.75
5. Vastse-Kuuste Algk.	22.50
6. Saadjärve Algk.	20.00
7. Lepistu Algk.	19.33
8. Rannu as. Algk.	18.50
9. Rakvere Kaub.-keskk.	18.00
10. Tartu L. 4. Algk.	18.00

vat „jalga“ ja sulgedes selle tiheidalt, kinnitasin kaane rõhknaeltega ja sidusin karbi mitmekordselt nõoriga.

KUHU KADUS KUMMALINE OLEND?

Lõpetanud töö, istusime lootsikusse ja tulime kaldale, kus asus me laboratoorium. Saanud kuivale, olin esmajoones huvitatud sigarikarbit. See oli kõvasti seotud ja nähtavasti polnud keegi teda puutunud. Tahtsin vaadata oma vangi. Avades ettevaatlikult kaant, silmasin karpi. Ja, oh imet! Karp oli täiesti tühi!

Tundus, nagu oleks mind narritanud mingi silmamoondaja, aga silmates lootsiku põhjale, nägin kaheksajalga rahulikult vaatlevat mind aeru alt. Haarasin ta uuesti. Nähtavasti see kummaline elajas suvatses kavalasti pista oma peenikesed „jalgade“ otsad kõvasti sulatud kaane vahelt välja ja siis sikutas kitsa prao vahelt läbi oma kummitaolise keha, venitades selle paberõhukeseks. Talle ei teinud selle tähelepandava teo sooritamise mingisugust raskust, sest kaheksajalg ei oma kõvu sisemisi osi ja võib seepärast läbi pugeda uskumata kitsaist pragudest.

Järg lk. 10.

„Õpilastelehe“ kirjutanud õpetaja A. Võõbus

USUPUHASTUSPÄEVAKS

„On Jumal meie poolt, kes võib meile vastu panna.“
Rooma 8, 31.

Teile, armsad õpilased, on see enesestmõistetav, et olete ristitud ja et püüate teid kristlikult kasvatada. See on nii enesestmõistetavaks saanud, et teil sagedasti meeldegi ei tule, et Jumal ja tema sõna peab meile südameasjaks olema. Kindlasti olete teie aga lugenud ja kuulnud, kuidas Jeesuse jüngrid sellepärast mis meile on enesestmõistetavaks saanud, võitlema pidid. Nad pidid oma Õpetaja pärast kannatama kehalikke piinu, istuma vanglates ja surmaga tõendama omi veendeid. Mis andis neile jõudu kannatada raskeid piinu, selle asemel, et ainult mõne ärasalgava sõna eest vastu osta vabadust? Nende julgus on tõendus nende usust Jumalasse. „On Jumal meie poolt, kes võib meile vastu panna?“ Need inimesed olid tõelised kristlased.

Mida vähem hilisematel aastasadel kristlastel võidelda on tulnud, seda ükskõiksemaks nad muutusid, ja seda vähem nad teadsid, et usul peab s ü d a m e g a tegemist olema. Kellel oli julgust kogu kiriku vastu üles astuda ja hüüda, et olete valel teel? See julge mees oli Martin Luter.

Kui tahate selle mehe ellu süveneda, siis vajab see palju enam aega kui nende väheste ridade läbi lugemine. Ainult mõnda joont võime temast välja tõsta. Luter on enesele võtnud raske ülesande — kirikut puhastada ebausust tolmust ja välispidisest vagadusest. Seda on ta suutnud pika ja vaevarikka võitluse järele. Aastakümneid pidi ta oma ülesannet kaitsma sõnas ja kirjas vaenlaste vastu. Seejuures oli ta väljatõugatud kirikust, keiser ja riigi võimukandjad temale vaenulised. Ja — kogu maailm oli tema vastu, väljaarvatud ainult väike sõprade ja poolehoidjate ring. Alles siis, kui tungiksime sügavale Luteri ellu ja võitlusele, saaksime meie umbkaudse aimduse missugust tugevat usku ja julgust pidi omama Martin Luter, et omi tõekspidamisi läbi viia hoolimata maailma vürstidest ja võimukandjatest. „On Jumal meie poolt, kes võib meile vastu panna?“ Jumal ise oli Luteriga. Tema kaitses Luteri elu ja tema tööd. Tema andis võitluse palavuses võitlejale jõudu ja õnnistas seda, et tema töö võiks kesta edasi. See tegi teda suureks. Usupuhastuspäeval mõtleme sellele, kuidas inimesele, kes Jumalasse juurdunud, ei ole väge, mis võiks tema vastu seista.

Meie oleme kõik Luteri pärijad, kuuludes tema kirikusse. Meie kohus on tema usku ja usujulgust edasi kanda. Meile peab omaseks saama püüe, kristlane olla mitte nime, vaid terve oma olemise läbi. Usupuhastuspäev, mida tänava pühitsemise, küsib teie käest, õpilased, kas on teil tõsidust oma usuga Jumalasse ja tema abisse? Ainult siis võime kindlad olla, et Jumal ka meid tarvitada tahab. Ja vaevalt vajab meie maa ja rahvas veel midagi rohkem, kui tõelisi kristlasi — noori ja vanu — kes Luteri vaimu edasi kannaksid.

A. Võõbus.

„MEIE KLASS“

Armas onu!

Meil oli täna klassitöö. Terve öö ta ei annud mulle rahu. Mõtlesin, et ei tea, mida rasket koolipapa jälle välja mõtles. Ja mina pean muidugi sellest kirjutama. Hää! juhul saan kahe, aga kui ime sünnib, siis isegi kolme „roobastel“, s. t. kahe miinusega. Tahtsin ennast haigeks teha, et kange päävalu ja ei saa kooli minna, aga jätsin ikka selle nõu katki. Täna ju Päriveres laat! Aga kes mind haigena sinna laseb? Tädi paneb mind kohe Paabeli vangipõlve ja hakkab tohterdama!

Võtsin südame karastuseks külma vett (jõin ikka, mitte ei võtnud kaasa) ja läksin kooli. Esimene tund oligi klassitöö. MEIE KLASS oli kiritöö teemaks. Mul sai süda kohe rõõmu täis. Sellest võib isegi Värdi kas või terve „romaane“ kirjutada! Kirjutasingi

siis suure õhinaga, nii et ei saanud aega nina pühkida ja murdsin kaks sulge katki. Kirjand sai umbes niisugune:

Meie klass on tükk õhku, millele ümber pandud neli seina, üks lagi ja põrand. Aknaid on meie klassil kaks. Neist tuleb päeval valgus sisse, öösel ta aga ei saa tulla, sest ta ei näe aknaid — pime on. Uksi on meie klassil samuti kaks. Üks neist on kinni, sest muidu me käiksimme naaberklassis poistega kisklemas. Teisest uksest aga saab selle eest tulla sisse ja minna välja kah. Nii et kui oled sees, siis pole häda, et ei saaks enam välja. Ise asi muidugi siis, kui teised hoiavad väljastpoolt kinni või on kooliteenrilt laenatud võtmega ukse hoopis lukku keeranud ja ise ära läinud. Klassis on must tahvel, s. t. mustaks värvitud, aga mõnikord ka muidu must. Tahvli kõrval naela otsas on lapp. Sellega pühitakse laudadelt tinti, kui pott on ümber läinud. Tahvlit on parem peoga pühkida, kohe käepärast. Lapp on aga vahel hoopis prügikastis või ahju otsas. Tahvli ees on õpetaja laud ja tool. Toolile me võime istuda õige harva, sest enamasti on sinna õpetaja jaoks püstitatud knopka ehk lürsik. Nii et ettevaatust! elukardetav!

Kapten Irve langemiskohale Lätti püstitatava mälestusmonumendi komitee langetas otsuse:

150 kr. auhind määrati kujur E. Jõesaare kavandile, 100 kroonine F. Sannamehe kavandile ja 50 kr. autasu kujur M. Melniku kavandile.

Riigihoidja K. Pätsi sünnikoha tähistamiseks Pärnumaal, Tahkurannas korraldatud talgutest võttis osa kuni 400 talgulist. Asutatavasse parki püstitatakse mälestussammas, mis avatakse tuleva aasta võidupühaks.

„Vanemuise“ uue teatrihoone nurgakivi panek toimub 31. oktoobril. Pidulikust sündmusest võtab osa arvatavasti valitsus kogu koosseisus, Riigihoidja ja Ülemjuhataja.

Tahvli ees olevat pikka madalat pinki (kirjutamise hõlbustamiseks) kutsume Kolgataks ja kohe selle ees laua kõrval on Hädaorg, kus tavaliselt „pinnitakse“. Akna kõrval nurgas on Põrgu (nurgasseisjatele, eriti „kesktalvel külmal a'al“). Sellevastu on aga ahjukõrvaline nurk Patuste Paradiis. Lihtsalt mõnu on säääl „nurgas seista“! Ahi on kuum, et seisa või särgiväel; hää on kuulata, kuis keegi sumiseb kuskil sääsena või kuis järjekordne hädaorulane püüab oma nahka päästa. Kui õpetaja just ei vaata, siis on tore kuumale ahjule sülitada — säriseb kenasti ja koduselt! See on nimelt raudahi. Teisest klassist ulatub siia ka pool pottahju. Selle otsast võib hädakorral hankida kõike vajalikku, alates näritud sulepääde ja pliiatsitega ja lõpetades püksinööpidega. Mustika Kusti, kes kord sinna ahju otsa ronis, tõendab, et säääl olevat koguni üks vana luud, ilma põhjata müts, kaks säärekonti (tüdrukud kiljatasid) ja paar „kalavinskeid“. Kes teda teab?! Klassi keskel — Maarjamaal — asuvad pingid; neid on 12. Säääl ikka elada võib, aga suurem asi see värk ei ole kah. Näiteks, kui pead õppima igasugust igavat asja, kuulama „epistleid“ ja ütlusi, et ega sinust ikka „asja“ ei saa! Ja kui veel uni kallale tikub!... Niisugune on jah see meie klass: neli seina, aga ainult üks lagi ja üks põrand!

Arvan, et 5 on selle töö eest sihker! Või mis sina ütled, onuke? Viimati tegin jälle midagi „unrehhti“! Rohkem ma täna ei kirjuta, kiri ongi pikk ja Kusti, Karla ja Priidu ootavad. Läheme koos laadale!

Tervisi sulle süle ja seljaga!
Sinu Värdi.

„Õpilaslehele“ kirjutanud skautmaster H. Michelson

JAMBOREE — RAHVUSTE OMA- PÄRA NÄITUS

- MÄRKEID TÄNAVUSELT SKAUTIDE
- SUURJAMBOREELT HOLLANDIS

Süvenedes jamboreel¹ esinevate rahvaste all-laagrite sisustusesse võime jamboreed küll õigusega nimetada rahvaste omapärasuste näituseks.

Iga rahvus pakub oma laagri püstitamise ja sisustamise kaudu päälle skautlike eluliste oskuste, pioneerkunsti ja köögisisustuste esijoones just ülevaate selle maa omapärasustest. See ongi suurlaagrite kandvam väärtus mitte üksnes noortele, vaid igale külastajale.

Siin võib öelda, et maailm on silmi ees. Arvatavasti pakub rahvaste omapära laagrites jamboreel ka meie lugejaile erilist huvi, mispärast katsun mõningate joontega tabada üksikuid iseloomustavaid momente all-laagrite sisustusest selles järjekorras, kuidas osutus võimalikuks tutvumine laagritega.

AUSTRALIA TUNNUS — KÄNGURU

Austraalia laager on peagu huvitavamaid kogu jamboreel. Sissekäiku sümboliseerib värava kohal hiigla Austraalia maakaardi reljeef², mille all on hüppava kanguru kujutus, — isegi värava eest algav tee on ristitud kanguru tänavaks; samas näeme topiseina hiigla sisaliku taolisi roomajaid telgi puude küljes. Noored on agarasti ametis riidest suurte „kilpkonnade“ valmistamisega. Näeme ka bumerange³, suuri todemnahku⁴ ja mis eriti tähelepanuvääriv, see on eeskujulik köögikorraldus salga süsteemis, kusjuures iga laud ja iste on valmistatud peenikesist keppidest, ilma ühegi naelata, ainult nõõride abil. Kõige selle juures väljendub igas poisis rõõmus töömeeleolu.

LIHTSUS JA KAVAKINDLUS — INGLASTE VOORUS

Inglise laagreid on kõikjal. Neid on siin ka üle 8000 noore. Inglise laagrid ei paku erilist midagi, ainult nende lihtsus ja sise mine kindel tööjaotus torkab silma. Kõik 8000 poissi on jagatud 8-liikmelisiks salkadeks, seega 1000 salka, kes evivad omaette köögid ja tööjaotuse. On ju inglased tüübilised skaudisüsteemi esindajad salga töö ulatuses. Isegi hiigla väravad ja kõik seadeldised lattidest ja keppidest on siingi püstitatud köidiste abil ilma ühegi naelata. Hääd pioneerid.

RUKKILILLI JA PUUNIKERDUSI

Prantsuse laagrites torkavad silma kõikjal suured paberist rukkililled. Neil on palju igasuguseid puunikerdusi, todemkeppe ja aedu, mis on moodustatud nõõrketidest, nii umbes meie tuletõrje nõõri kokkupanemise viisil.

Čehhid erinevad teistest väikeste nelinurksete püramiid-telki-

dega, mille alumine osa koosneb puust tahvlistest. On märgata ka rohkem spordivaimu, vabal ajal on poisid nn. treeningdressides ja kõikjal teotsetakse kas käsipallimängu või võimlemisega. Tuntud sookolite⁵ kool avaldab oma mõju.

PRINTS POISTEGA KOOS LAAGRIS

Rootsi laager on lihtne ja korrapärane. Nende päävanem prints Gustav Adolf elab kogu aeg poiste juures laagris, elu areneb rahulikus tegevuses. Lõkktulele aga üllatasid nad rootsi võimlemisüsteemiga, näidates suurepärase naljanumbrina, kuidas ei pea võimlema ja millise hiilgava täpsuseni võib areneda aasta kestel.

POISID SEELIKUIS JA TORU- PILLIDEGA

Šotlasi on laagris vist ligi paar tuhat. Uhked poisid seelikutes, 50-liikmeline torupillideorkester haarab kõigi tähelepanu ja 2000 rahvatantsija esinemine jättis küll haruldase mulje.

Poola laagri värav on tore oma rahvuslippude ja värvide säras. Telkide haruldaselt korrapärane rivi ja puhas sisustus jätab mulje kõvast välisest distsipliinist. Lipu mastiks on ehitatud torn, laagri keskel olev lõkkepaik on ümbritsetud valgete kividega.

KUULSATE ALLKIRJADEGA LOOMANAHK

Taani laagri uhkuseks on nende 1924. a. jamboree pärandus — hiigla loomanahk todemina, millel tuhandeid autogramme, nende hulgas ka lord Baden-Powell'ilt. Siin on palju elurõõmu. Vastuvõtul korraldasid nad eesti skautide esindajale erilised ovatsioonid, mis näitab nende rahva suurt sõprust meie vastu.

Rumeenia laagrit kaunistab piltide ja plakatite rohkus, ka näitus on teoksil.

Indiaanlasiks rõivastatud ameeriklased enne suurt paraadi.

Belgia laagri värav on kirju igasuguste rahvuslike vappide ja sümbolite kujutistest, todemite rohkus on üllatav (näit. „Džungli- raamatus“ esinevate tegelaste kujutised, igasugused looma pääd, hüppavad oravad jne.). Ei puudu ka suur indiaani telk.

Hollandi kui jamboree pemees — isa, on oma all-laagrite alla võtnud hiigla maa-alad. Palju sarnasust inglasega. Eriti torkavad silma poiste omavalmistatud lattidest ja nõõrist kaks hiigla vaatetorni, millest üks oma kellaga kujutab laagri raekoda.

Järgneb

„ÕPILASLEHE“
aastatellijaid ootavad
ÜLLATAVAD PREEMIAID

PÕDRAD JOOKSID TUPPA

Virumaal jooksis emapõder koos vasikaga koerte eest Iisaku talumehe rehetuppa. Peremes sulges rehealuse ukse väljaspoolt ja läks siis kutsuma naabreid vaatama haruldasi loomi. Kui aga mehed jõudsid tagasi, olid põdrad kadunud. Nad olid rõhunud ukse lahti ja pääsnud vabadusse.

VÄÄRTSEEBIKS KUJUNENUD!

A. FREDERIKING-TARTU

Siis Osma lõi otsast Äyrämö kuke pää ja piisutas tohikule verepisara. Paigale näis jäävat ka Äyrämö kukk, kuid äkki ta levitas tiivad ja lendas tüki maad lääne poole... Kuuldus kohkumise hüüatus ja Äyrämö ütles tõsisena: „Varjaagid tungivad meie maale röövima, kuid meil on selle kaitseks oma kindel pelgulinn.“

Niisama töid ka kõik teised oma kuke, kelle pääst Osma tilgutas verd tohikule. Üks lendas sinna, teine tänna. Kõige rahutum oli Päivö kukk. See üritas mitu korda otse üles lennata. Osma oli kahevahel, kuidas seda nüüd seletada. Siis noor Osma lähenes isale, sosistades: „Ülalt tuleb vaid välk.“ Ja vana Osma ütles valjusti: „Välk toob hävitust Päivö sugule, kui ei saada haldjailt aegsasti abi.“ — Kuid mehed sosistasid isekeskis: „Kohe näha, kes on teadijaks sündinud.“

Osma asetas kuked uriiidale. Siis kõik paljastasid pääd ja Osma lausus tasa:

„Metsa haldjad, vetevaimud,
tulge meile võõruselle,
läkitage lahked anded,
kingid suured meie soole.“

Nüüd lõi Osma tuld ja süütas esmalt selle tohiku, millele verd oli piisutatud, ja selle tohikuga kogu tuleriida. Üksmeel pidi säiluma Karjala hõimu keskel, kui 14-ne ohvrilooma veri oli segatud ja põletatud.

Siis mindi tasa metsa haldjaile ohvriloomi viima. Püha hiie haavad kohisesid nii tähendusrikkalt, kui ohrvivijad saabusid andidega. Ei prõksatanud raoke, ei murdunud oksake, kui mehed varjudena liikudes asetasisid hiide oma ohvrianded. Üsna Püha Hiie veeres aetses tume kuusik, mille keskel kasvas üksainus tohutusuur pedak. Mehed jõudsid kuusiku äärde, kuid ükski ei tõstnud sinna jalga, sest kuusik kuulus ainult teadija-sugule, kelle esivanemad siin asusid. Selles vägevas pedakas asus teadija-sugu esiisa, keda kogu Karjala hõim austas ja talle palvust pidas. Osma astus kuusikusse, teised jäid veerele vaatama. Siit nägid nad selgesti, kuidas Osma läks esiti pedaka juure, seisis sääl hetke palveharduses ja pani siis 14 kuke pääd püha hiiepuu alla maha. See oli hõimu ohvriand suurele Osmahaldjale. Lähemaisse puisse riputas teadija muid andeid kadunud esivanemaile. Viimaks nägid mehed, kuidas Osma astus kriuksuvast uksest tibatillukesse ohvritarre, mis aetses suure pedaka all. Tare oli vanadusest viltu vajunud ja uks nii väike,

et oli õieti ime, kuidas Osma sellest nii kergesti sisse lipsas. Aga keegi ei näinud enam, kuidas Osma tare keskel seisva õõnsa puu tühemesse pani erilisi ohvriandeid ja kuidas ta lõppeks läks vasesse pāranurka. Sääl oli laudu ja laudul vakake, milles säilitati teadijasugu aare: puust nikerdatud haldjakuju. Sinna ukvakka panigi Osma oma kallimad kingid.

Kui jõuti tagasi Urimäele, oli juba pilkane pime. Söödi ühes õhtueinet ja mindi magama oksaonnidesse.

Kassikull põlispedaka ladvas vaatles imestades uritule suitsukeermeid ja nuusutas võõrast kõrvelõhna. „Miski on siin korrast ära,“ näis ta mõtlevat ja rahunes alles siis, kui nägi rahuliku täiskuu tõusvat metsa tagant.

Kuid südaöö aegu ärkasid paljud metsa võimsast kohinast. Kuuldus praksumist ja paukumist ja lained löid rahutult vastu kaldakive. Keegi ei väljunud oma onnist, tõmbas vaid naha kõvemini üle pää, sest kõik teadsid, et nüüd oli esimene marraste öö, mil surnute hinged läksid liikvele ja tormitiivul lendlesid läbi õhkude. Kodutared olid nüüd tühjad, et hinged sääl võisid vabalt liikuda, süüa ja tahtmist mööda vihelda. Ja täna, esimesel ööl, nad kihutasid kõige ägedamalt.

Vara hommikul oli ohvrisalk liikumas. Mindi Haldjamäele õhuhaldjaile ohvrit viima. Mehed olid parajasti püha kuusiku kohal. Kuid imelik, säält kuuldus praksumist! Mehed peatusid kuulatama. Siis tatsutas suur emakaru tasasel sammul nende poole. Osma tõmbus tagasi, võttis mütsi pääst ja langes põlvili. Niisama tegid ka teised. Karu läks üsna meeste juurest mööda, tõusis äkki tagajalale, tõmbas esikäpad huultele ja — vilistas läbilõikavalt. Ohvritarest kuuldus kolinat ja väike mesikäpp tegi üle uksekünnise hüpates kentsaka kukerpalli. Siis tatsas ema järel kaugele metsa. Kui mehed tõusid, lendas röömuhelk üle Osma näo. „Midagi väga hääd juhtub varsti minu sugukonnale, kui isegi metsakuningas meie kuusikut külastas,“ lausus ta Äyrämöle.

Juba jõudsid mehed Haldjamäele. Sääl oli lai püha kivi. Mehed jäid kivist mõne sammu kaugusele ja paljastatud pääga langesid maha, kuid Osma roomas püha kivi juure ja asetas sellele küpsetatud ohvritallekese. — Tagasitulekul põikas Osma veel üksi Salasilma rannale ja heitis mõne hõberaha selle sügavusse. See oli kogu hõimu ohver veetalustele.

Järgneb

Olgem uhked, sest

„Eesti on õnnelikum maa maailmas!“ ütleb ameerika naiskirjanik Pr. Marion J. Wotherspoon, kes suvel külastas Eestit ja veetis koguni suurema osa suvest siin.

* Königsbergi messil

osutus publiku huvipalaks Eesti villane riie.

* Meie kiviõli toodang on teisel kohal maailmas. Esikohal Šoti.

Šoti ja Eesti õlitoodang moodustab kokku 90% kogu maailma toodangust.

Inglise ajaleht „Catholic Herald“ kirjutab päälkirja all

„Ida ja Lääs“ muuseas: „Eestile on määratud mängida järjest tähtsamat osa Põhja-Euroopas. Eestile jääb ülesandeks Lääne- ja Ida-Euroopa kultuuride lähendamine. Tahame loota, et huvi Eesti vastu Lääne-Euroopas, eriti aga Inglismaal järjekindlalt laieneb!“

* müstiline — salapärane.

Karavell liikus aeglaselt edasi ja Dias ei lask-
taeva serval.

Paistis, nagu lehviks mingi väike roheline lipuke
Ent sääl silmas Dias enda ees midagi rohelist.

Paistis, nagu lehviks mingi väike roheline lipuke
Ent sääl silmas Dias enda ees midagi rohelist.
õigus!
laevatekile. Tähendab — Aristotelees on siiski
hastatud vasena. Tuulise ilmaga laskusid liivapilved
seid künkaid, mis päikese käes vahel kiirgasid pu-
ega pöösast — silm nägi vaid paljaid kive ja liiva-
nult rannik häiris Dias'i endiselt. Mitte ühtki puud
Portugali kaldal. Võib-olla eksis Aristotelees? Ai-
Kuid meri ei keenud. Ta oli niisama jahe kui
Vahest pöördume tagasi, kuna pole veel hilja?

Vahest pöördume tagasi, kuna pole veel hilja?
Kõrbenud ja meri keeb tulise veena.
les troopikamaist: maapind on sääl päikese läbi
Dias ja ta kaaslased sellele, mida kõneles Aristote-
nii kaugele lõunasse purjetanud. Kogu aeg mõtles
rannikuid. Ükski meremees põlnud kunagi varem
Nadalate viisi juba sõitsid ta karavellid piki Aafrika
asus Denis Dias teele müstilis* kullajõge otsima.
Baldaya oli eksinud, pidades lahte jõeks. 1445. a.
Kuid peagi selgitasid teised meresõitjad, et
tusid neile kullajõed.

tugallased pödesid kullapalavikku. Koikjal viiras-

Mõni neist oli nii raske, et kaks neegrit kandsid
teda õlal nagu palki.

Elevandiluu-rannikust veel kaugemale itta ula-
tub

Kulla-rannik.

Nii õnnestus portugallasil ometi leida kulda
Aafrikas, kuigi mitte Kullajões, siis ikkagi Kulla-
rannal. Siin ehitasid nad oma esimest asumaa kind-
lust — „San Jorge da Mina“. „San Jorge“ (püha
Jüri) oli pühak, keda kaupmehed palusid kaitsta
nende kaupu ja „la Mina“ tähendab kaevandust.
Kulda oli selles paigas rohkesti. Kullarannikule —
kuni Niigeri jõe suudmeni — järgneb madal ning
igav rannikujoon. Niigeri läheduses aga asetsevad
laialipillatuna sajad saarekesed. Nende vahel look-
levad kitsad väinakased. Ainult kogenud loots suu-
dab laeva juhtida niisuguses pääd-pöörivas väinade
ja saarekete keerustikus. Vihmade hooajal muutub
kogu rannik läbipääsemata sooks, kuid suvel on ta
päikesest kõrbenud. Kõverad, sarvilised pöösad va-
hivad kuivusest lõhkenud maapinnast. See on hale-
kuulus

Orjarannik.

Need olidki hinnakirja tähtsamaks kaubaks.
Kohe, niipea kui portugallased ületasid Bojadori
neeme, hakkasid nad neegreid püüdma; alul Guinea

Lõpüks ometi nägid portugallased kullaläiiva.
Oma rõõmus otsustas Baldaya koguni, et see laht
ongi Kullajõe suue. Mitte kana juureldes ristas ta
selle „Rio del Oro'ks“. Nii jäigi see nimetus kaar-
dile püsima, mälestusena neist aegadest, millal por-

tuke kullaläiiva.
elasid tuareegid. Nende juures leidis Baldaya na-
jul — seisid mustad, kaamelivivildist telgid. Telkides
väikse lahe rannale. Rannikul — kriddikaljude var-
juba Vähjapööritjooneni välja ning maandus lõpüks
Baldaya — ümber Bojadori neeme. Tema jõudis
Kahe aasta pärast sõitis keegi teine — kapten
ningale, tervitusena uuel maal. See toimus a. 1434.
ta rannalt liusa roosipöosa ja tõi selle savikkausis ku-
tud „neemeks. Teisel pool neeme maandudes kaevas
tuska valmistanud paika — „Bojador'iks“ — „Ületa-
Ühkusega nimetas jülge meresõitja seda palju
merle — ning sõitis ümber neeme.

ja silmi kompassilt tõstmata, vis ta oma laeva ulgu-
kardetavale kohale jõudes, heiskas ta kõik purjed —
Kuid siiski paistis vangla hirmsamana. Sepärrast,
kuuninga vanglas või hukkuda veealusel rahudel.
Gil-Bannes'el ei jäänud muud valida, kas surra
rem tulegi tagasi.“
ümber neeme — ja kui sa teda ei ületa, siis ära pa-
Bannes' enda juure ja andis temale käsu: „Sõida

risse. Just seda lahte hüütakse Kullajõeks. Tõesti
imelik lugu!

Ning põhja pool Kullajõe astub ookeani „Bo-
jadori“ neeme. Ka selle nimetus on salapärane —
„bojador“ tähendab eesti keeli „ületatud“.

Nagu näha möödus keegi laevaga neemest ja
pani temale seesuguse nime. Ning ometi mööduvad
laevad kõigi maailma neemedest. Iga neeme on ku-
nagi kellegi poolt ületatud, kuid siiski nimetatakse
ainult teda „Ületatud“ neemeks.

„Bojadorist“ põhja pool asub „Nuni“ neeme ja
veel kaugemal, päris Gibraltari väina ääres on joo-
nistatud väike sõõr. See on Ceuta, vana, kitsaste
tänavate ja valgete majadega araablase linn. Ida-
maise kombe kohaselt on majade aknad õue poole
ehitatud; tänavale vahivad vaid pimedad seinad. Sel-
lepärast sarnaneb tänav korridorile. Temas valitseb
tavalisest surmavaikus. Harva läbib tänavat mõni
valges mantlis araablane või veekandja kabüül. Nahk-
ne veekott ripub tema paljal õlal. Need ongi tihti
ainukesed möödaminejad. Jäab mulje, et linn uinub
või viibib varjusurmas.

1415. a. portugallased vallutasid araablase Ceu-
ta. Tol korral silmasid nad tundmatuid mehi, kel
mustad rätikud näol. Araablased hüüdsidki neid
„kaetud nägudega inimesteks“. Need olid tuareegid.
Nad sõitsid linna ühe küüruga kaameleil, tulles Sa-

Siis Portugali kuningas kutsus laevkapteni Gil-ani tekkinud uus neem „Mitte kaugemale“; neemest kaugemale. Paistis, nagu oleks keset ookeanus teele, ei jõudnud aga samuti hirmuäratavast kuid pöördus tagajärjetult tagasi. Ka kolmas laev Varsti sõitis aga teine karavell kullajõge otsima, sid tagasi kodumaale.

ainult neemele, ähvardasid teda rusikaga ja purjeta-juumuse pärast, kaugeneda rannikust. Nad vahitsid kompass, siiski ei jõudnud portugallased, vana har- gugi et karavellid olid kohased purjed, ei puudunud — ja niiviisi mööduda kohutavast neemest. Ning ol- vaja vaid eemalduda rannikust — sääl on sügav vesi senud ükski laev edasi. Kuid asi oli iseendest lihtne, das soolane vahit kaldale. Tõesti, siitkand ei pää- vood peksid mürisedes kaljusid, suurte narmaina len- sed rahnud paljastatud oma teravaid harju, vihased- ümber keerles ja kees vesi nagu nõiakatlas. Veealu- kaljud ulatusid kaugele ookeani. Nende vahel ja uus neem takistas edasisõitu. Kõrged ning järsud- lased jätkasid teekonda. Kuid ei jõudnud kaugele — rannik. Kõik kartused osutusid asjatuks. Portuga- tunud. Teisel pool Nuni oli samasugune meri, sama- vell moodsus täie sõiduga maanast. Midagi ei juh- Tõusis tugev tuuleil, paisutas purjesid ja kara- tea, mis neist nüüd saab? nähtavale — sünge ja kole „Mitte kaugemale“. Ei

hara kõrve kaugeist oasidest. Nad tõid endaga neeger-orje, elevantiluu ja kulda ja vahetasid neid relvade vastu. Tuareegid jutustasid mõndagi huvi- tavat nende ihaldatud varanduste päritolust. Kau- gel lõunas — kõrve kollase liiva tagant voolavat suur jõgi ookeani. Selle kaldail elavadki need mustad käharpäised inimesed, keda nad müügile tõid. Ka kuld ja elevantiluu on nende päralt. Mustad kannav- vad kätel ja jalgadel kuldvõrusid, kõrvades kuldrõn- gaid, kaelas kuldkeid.

Ahned portugallased küsisid: „Kust saavad mustad inimesed nõnda palju kulda?“ Tuareegid vastasid: „Jõest. Mustad inimesed heidavad lam- banahku vette, kuldterakesed, milliseid jõgi ühes mu- daga kannab, jäävad nende karvadesse kinni.“ Küll on aga Aafrikas kulda — terve kullajõgi! Portugal- lasil polnud nüüd enam hingerahu, kullapalavik oli neid haaranud. Asuti saladusliku kullajõe otsimi- sele. Teati, et Nuni neemeni pole ühtegi säärast jõge, tähendab — tuli purjetada sellest mööda.

Olgugi et vanasõna „kes jõuab mööda neemest Mitte — see pöörab tagasi, või mitte!“ portugallasi endiselt kohutas, siiski otsustasid nad ületada karde- tavat neeme. Ahnus oli hirmust suurem.

Heisati ühe karavelli purjesid ja sõideti piki Aafrika rannikuid. Ikka kaugemale lõunasse, ikka lähemale Nuni neemele. Viimaks ilmus ta kauguses

Kauplustesse ilmusid uued Aafrika kaubad. Aafrikast ei tulnud nad paljaste kättega koju tagasi. Kuid Kullajõgi jäigi portugallasil leidmata.

PORTUGALLASTE HINNAKIRI

VII

Sõitke julgesti edasi!“
meresõitjad: „Ärge uskuge pimede meeste juttu. minna ei tohi!“ Teisele tulbale kirjutasid julged medate munkade poolt päälkiri: „Kaugemale lõuna afajärgu piire. Ühele tulbale naelutati omal ajal pi- pirituupa. Nad tähistavad inimkonna kahe arengu Nun ja Roheline neem seisavad kaardil kui kaks maateaduse ajajärk.
maateadus. Algas uus — kaupmeeste ja meresõitjate voo- maadesse. Tol päeval varises munkade vana et ka teised meresõitjad ei kardaks purjetada palav- metas äsja avastatud neeme „Roheliseks“ — selleks, Tol päeval kaotas Dias usu Aristotelesse ja ni- nud ja loomad ja inimesed. Troopikamais on elu. Aristoteles eksis rängalt! Kus puud, sääl on ka lin- tuul õotustas ja kiigutatas nende latvu. Vanamees sai neemel kasvasid kõrged, sihvakad palmid. Kerge Jah, need olid puud! Paris ookeani äärel, kit- puud? nud silmi rohelist punktist. Kas need on tõesti

Ent millised olid need kaubad? Kust seda teada saada?

Tänapäeval on igal kaubamajal oma hinnakiri — kaupade nimestik. Ta asetseb silmapaistval kohal, lamab letil või ripub kassa kõrval. Hinnakirjal on suurte tähtedega märgitud, millega kauplus äritseb. Ostja astub ärri, heidab korraks silma hinnakirjale ja näeb kohe, millised kaubad sääl olemas ja millise hinnaga neid müüakse. Portugali kaupmeestel oli ka oma hinnakiri ja see riputati niisugusele silma- torkavale kohale, et teist säärast on raske mõeldagi — nimelt maateaduse kaardile.

Rohelisest neemest allpool — sääl, kus Aafrika rannik käändub laia kaarega itta — loeme kaardil:

Piprarannik.

See oligi esimene selles hinnakirjas tähendatud kaup. Sellel rannikul kasvas palju pipart. Tõsi küll — Guinea pipar oli halvem ehtsast India omast, kuid oli märksa odavam. Euroopas osteti Aafrika pipart meelsasti.

Piprarannikule järgneb

Elevantiluu-rannik.

Elevantiluu oli teiseks kaubaks. Klaaspärlide, kirjude hilpude, nugade, kirveste vastu vahetasid kaupmehed neegreilt väärtuslikke elevanti-kihve.

P. Amon
Vana-Kuuste

Minu kodu

Illus, armas kodu olli minul,
lainsena kõrd säääl ma eläsi;
säääl ma mängse aian puie vilun,
pürgä lillist säääl ma punusi.

Säääl ma hella vanembide hoolet
kasvi nigu taim, kui lilleke, —
säääl ma rõõmsalt omal õrnal häälel
siristeli nigu tsirguke.

Säääl ma eläsi kui paradüisin —
rinda täütse rahu, rõõm ja lust.
Hullaten säääl oma aiga viitsi,
ei säääl tundnu mingit viletsust.

Nüüd ma kodust ole ammu ärä,
ammu kodust kaugel rändä ju;
aga kodu-mülestüiste särä
hingest pole siski kustunu.

Mülestüise kaunist kodust ikka
minu põvve põhjan elävä;
ei na koole kävven rada pikkä,
eluaajass hinge jäävä na.

L. H. Tann, 9 a.
Krabi

LEMBITU JA LINDA.

Vend kinkis mulle sünnipäevaks väikese laeva, mille nimi oli LEMBITU. See laev isegi sõitis, selleks oli vaja vaid vändast keerata. Läksin järve kaldale teda proovima. LEMBITU sõitis üle järve-kääru. Teisel päeval võtsin kaasa nuku LINDA, panin ta laeva istuma ja lasksin sõitma. Nii sõidutasin teda lõunani. Õhtupoole muutus tuul tugevamaks, ja järvel olid lained. LEMBITU õõtsus laineil. Jooksin kaldal edasi-tagasi. Kuid mis nüüd sündis, oli hirmus. LEMBITU läks ümber ja vajus ühes LINDAGA põhja. Seda nähes hakkasin nutma. LINDA leidis ma teisel päeval kaldaliivalt, sest LINDA oskas ujuda.

P. Edgar Leis, 13 a.
Kanepi

UDUNE HOMMIK

Kõik külakarjad sammuvad reas karjateed mööda karjamaale. Esimest minejat karjatee otsas pole näha, sest ilm on paksus udus. Tundub nagu oleks hämar.

Kogu loodus on udulooris. Kauge metski ei mustenda. Udu on mähitud temagi, salalik, kohisev...

Päikese kuldkollased tulekeeled ei suuda tungida läbi udu. Alles pikapääle.

Karju, mis kaugemal, pole üldse näha, ainult karjase lõbus lauluviis tunnistab ta olemasolu.

Järgmises numbris ilmub
LOOMINGUVÕISTLUSE
HÄÄLETAJATE-
PREEMIASAAJATE
NIMEKIRI.

A
S
I
B
R
I
T
S
A
A

„Täna on midagi tulemas,“ lausus vanaisa. „Mul on niisugune tunne, et täna meie meestest mõni läheb!“

Ka merele minevad mehed olid rahutud, nad tiirlesid rannal kui rändlinnud, kes peavad ette võtma pika teekonna. Aga merele pidid nad minema, täna oli ainuke päev, kus meri oli natuke rahulikum. Oli ju sügistorimide aeg.

Mehed lahkusid rannast pikas reas. Kuuldus vaid aerude ja tollide klobinat, sinna sekka mõned hüüded, — see oli kõik. Mehed kadusid kaugusse.

Ma seisin rannal ja vaatasin neile järele. Ilm oli vaikne, ähvardavalt vaikne, justkui mõne suure puhangu eel. Mehed aga sõudsid, neist paistsid ainult udused kogud, ja lõpuks kadusid nad hoopis.

Siis see tuligi, esiti ainult süütu, must täpik, aga hakkas paisuma; juba oli ta paras pilverüngas. Aga paisus veelgi, kattis kogu taeva-aotuse, mustendas, ilm pime; siis tõusis tuul ja ilm muutus möirgavaks maruks. Meri vahutas, lained tõusid mägedena, ja

tormasid randa, mõirates ning hulgudes, pekstes kaljusid, nagu oleksid need takistuseks ta ees.

Ma seisin rannal, pilk kiindunud merele, ja ootas, aga mehed ei tulnud. Hukkunud, läbistas mu pääd mõte. Juba piitsutasid laineid esimesed vihmasagarad. Ka vihm tugevnes. Ma ei näinud enam muud, kui möirgavat merd ja plaksuvaid vihmapiisku, need moodustasid mu silmi ees nagu keeva, aurava katla. Aga mehed ei tulnud...

Viimaks ilmusid silmapiirile mustendavad kogud. Kord suurenedes, kord mattudes lainete hõlma, aga nad tulid. Lugesin paate, neid oli kaheksa, kui läksid oli kümme. Kus kaks? Egas ometi isa!... Ei tahtnud mõelda. Pilk merele kiindunud, otsisin ma oma paati, ja leidsin selle viimaks. Süda läks natuke kergemaks. Ei olnud isa. — „Aga kes siis?“, küsin endalt.

Kui paadid jõudsid randa, olin ma paari hüppega säääl, mõõtsin pilkudega mehi. Need olid kurvad, mõnel isegi pisarad silmis.

Kirjavastused

G. R. (Guido Reinvald) „Kass“ läheb. Nali — ei.
L. Raudsepp. Naljad lähevad. Luuletused — ei.
H. Helsing. „Jänes“ — jah, teised — ei.
Kaljo Miiter — valige arvustuseks midagi kergemat.
M. Tsäko — „Õhupüss“ — võib-olla.
A. Ani — ei.
H. Hirv, H. Puhmas, V. Aansoo, U. Sampu — ei.
J. Tamm — joonistused — ei.

POLSTERMÖÖBLI ja DIIVANITÖÖSTUS

E. RÜÜTEL

Tartus, Aleksandri 15

Tellimiste vastuvõtmine igasuguse polstermööbli pääle.

Laos müügil diivaneid, garnituure jne.

Elevant töö!

Tavaliselt väidetakse, et Aafrika elevantid erinevad tugevasti India elevantidest ja et neid pole võimalik taltsutada. Kuid on Aafrikaski taltsutatud elevant. Cap Lopezis kasutati elevanti, kes vedas vankreid ja oli selle juures väga tsiviliseeritud. Niipea kui kõlas keskpäeva kell, ei teinud ta enam ühtegi tööliigutust. Kui temal sel ajal juhtus olema palkkanda, siis viskas ta selle kohe maha!

EESTI MAJANDUSELU

Septembrikuus oli väliskaubandus aktiivne 2,4 milj. kr. Viimaste kokkuvõtete järgi tõusis väljavedu 12,1 milj. kr. See on eelmise aasta septembrikuu väliskaubandusest 37% suurem.

Ka sissevedu tõusis 7,8 milj. kr. 9,7 milj. kroonile ehk 24%. Üheksa kuu kokkuvõttena väljavedu käesoleval aastal 74,3 milj. krooni ja sissevedu 81,7 milj. kr.

Tähtsamate kaupade väljavedu septembris

	1937		1936	
	tn.	1000 kr.	tn.	1000 kr.
Metsamaterjalid	35.593	2.591	30.499	1.338
Munad	6.908	553	8.276	560
Tselluloos	5.174	697	4.480	484
Põlevkivi õlid	4.503	320	775	50
Vineer ja selle saadused	2.298	546	1.615	372
Või	1.645	3.097	1.829	2.967
Bensiin	859	198	137	38
Lina	530	630	109	108
Puuvillane lõng	157	418	177	323
Kunstsarv	96	216	75	169
Toornahad	92	235	22	53
	9.501		7.641	

Sissevedu:

1. Põllutöomasinad	237	tuh. kr. eest.
2. Üldse metallkaupa	977	" " "
3. Rauda ja terast	1.0	milj. kr. eest.
4. Transportvahendid	382	tuh. kr. eest.
5. Veo- ja sõiduabinõud	164	" " "

Päämiseks väljaveo maaks osutus seekord Saksamaa.

KAS ON SIIN ELEKTRIT?

SEDA NÄITAB GALVANOMEETER

Galvanomeeter on riist, mis võimaldab elektrivoolu olemasolu nähtavaks teha ja seda koguni mõõta (amprites). Ta on tarvilik riist igale katsetajale, kellel vähegi elektriga tegemist.

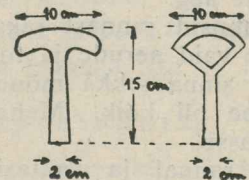
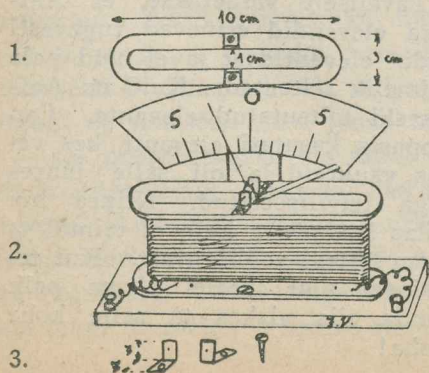
Kuidas seda ise valmistada?

Galvanomeetri valmistamiseks kulub meil 2 tükki kolmekordset vineeri suuruses 15×10 cm; 6×10 cm, pappi 5×25 cm ja isoleertraati (0,3—0,6 mm) 15—25 meetrit. Traat võib olla lakiga, puuvillaga või siidiga kaetud. Kui võtame puuvillaga kaetud traadi, siis võib see peenem olla (0,3 mm läbimõõt). Lisaks kulub veel meil pool sukavarrast või jalgratta-kodarat 6 cm pikkuses ja õhukest vaskplekki (0,5 mm) 6 cm laiuse

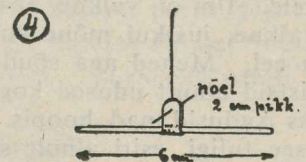
ribana, pikkus umbes 5 cm ja puust alus umbes 8×14 cm ja 2 klemmikruvi, need võivad ka ära jääda. Ka üks peenike õmblusnõel on vajalik.

Kõigepäält saagida pisemast vineeritükist kaks võru välja, mille mõõted näidatud joonisel nr. 1. Need puhastame viili ja klaaspaberiga ning peitsime üle. Siis painutame papiriba nii, et ta hakkaks ilusasti nende kahe võru sisse. Liimime papi vineeri külge kinni ja surume kiiludega kõvasti ligi, et pragusid ei jääks. Järgmiseks kerime saadud kehale (joon. 2.) isoleertraadi päale. Vaskplekist teeme kaks nurka, mille laius on 6 mm ja kummagi haru pikkus 7 mm (joon. 3). Neile teeme ühe augu nii jämeda, et 2 mm kruvi läbi mahub, kuna teine auk nii peen, et nõel sisse mahuks. Vinklid kinnitame nagu näeme joonisel 2 kruvidega. Vahepääl teeme aluslauda valmis (tollisest lauast) ja värvime (peitsime) ära. Võime siis mähise keha lauda külge kahe peenikese kruviga kinnitada. Enne peaksime valmistama suuremast vineerist näitaja lauda joonise järgi 4 või 5. Aluslauda raiume peitliga täpse augu ja kinnitame sinna mainitud numbrilauda (joon. 4—5). Jääb veel valmistada vaskribast (3 cm pikk) väike osake,

mille saame nii, et murrame selle riba keskelt kokku, kuna sukavarras jääb sinna murdekohta. Siis puurime veel ühe peenikese nõelajämeduse augu sisse, umbes 12 mm sukavardast kaugemale. Tor-kame siis peenikese nõela sinna auku, peenikese vasktraadi pane-me saadud näpitsa vahele, sukavarda võtame ära ja joodame nõela ja vasktraadi (10 cm pikk) kinni. Sukavarda magnetiseerime ära. (Tõmbame tugeva magneti ühe otsaga kogu aeg ühes suunas üle varda, mitte edasi-tagasi!)

5.

6.

Paneme siis varda jällegi tema endisesse kohta, mis ei tohi tina täis olla ja asetame saadud ankru (j. 6) vinklite vahele nii, et nõel läheks läbi vinkli aukude kummastki otsast. Teeme paberist skaala ja kirjutame numbrid päale. J. Vares.

KOOLIDELE

*JOHANN FABER

DESSIN

Haamritemärgiga

Pliiatsivabrik A.-S. JOHANN FABER

Kergejõustik oli tänavu edukas

- EESTI — EUROOPA SEITSMES JA MAAILMA ÜHEKSAS
- RIDA NOORI LOOTUSTANDVAID SPORTLASI . . .

Oktoober lõpetas meie kergejõustikuhooja ja lubas asuda kergejõustiklasi puhkusele. See kestab vaid kuu-paar, siis hakkavad kergejõustiklased jälle pisi-tasa valmistuma järgmisele hooajale. Neil algab sisetreening, mis on veel tähtsamgi kui väline, suvine. Siin tuleb parandada oma nõrku kohti, teha keha paenduvaks ja üldiselt jõurikkamaks.

Hinnates möödunud aasta saavutusi, tuleb parimana esile tõsta G. Sule' odarekordit — 73,31 m, mida peetakse meie kergejõustiklaste parimaks saavutuseks üldse. Loodetavasti see aga pole mehe võimete piiriks.

Rõõmustav on teise maailmaklassilise odaviskaja tekkimine. F. Issak täitis kõikide spordihuviliste lootused, ületades 70 m koguni kolmel korral. Oma tippmargile — 70,56, võib ta järgmisel aastal lisada 2—3 m ja hääled õnnel kuni viis meetrit.

Meie kolmas odamees — A. Mägi — edenes tänavugi, kuigi mitte nii suure hooga nagu F. Issak. Aga Mäel puuduvad harjutusvõimalused, ja sellest on kahju.

Maailma-klassi kuuluvad ka meie kuulsimate saavutused. Eriti tubli oli siin A. Kreek (15.90,5), kes on edenenud väga järjekindlalt. Tuleval aastal ta kindlasti pääseb üle 16 m joone ja pole palju loodetud, kui nimetada uue eesti rekordi püstitamist. Tal on aga tarvis jalgu tugevdada. Mis aga Kreegi juures on meeldivaim, on tema rahulikkus ja asjalikkus tõukamisel ja käitumises — tal puuduvad täiesti välised „eputamise“ kombid.

KETTAHEITES

lootustandvamaks nooreks on sakalane J. Kihuoja, kes tuleval aastal peaks olema kindel 45 m-le. Ka Kreek võib kettaheites näidata häid tulemusi. Vanameister O. Erikson, kes tänavu püstitas uue rekordi — 47,84, on oma praeguse stiiliga saavutanud maksimumi. Jalgade töö juurdeõppimisel

võiks ta küll tunduvalt oma tagajärge parandada, sest praegu ta viskab ainult käejõu abil.

Paul Määrits võib aga tuleval aastal mööduda „Erka“ rekordist. Tänavu takistasid teda halvad treenimise-olud.

Vasarahiiglane Koit Annamaa jäi tänavu stoppama (48.13), ega leidnud õiget „nõksu“. Eneseleidmisel võib ta järgmisel suvel meid jälle üllatada.

Teisi vasaramehi meil õieti pole, välja arvatud vahest odameistri vend K. Sule (39.28).

Hüpetest edukamaks osutus tänavu

TEIVASHÜPE.

Siin meeldivaks oli R. Kiipsaare tubli edenemine (3.90), mis sundis asuma ka E. Äärmal tõsisemale treeningule. Hooaja viimsel suurvõistlusel Kaunases Kiipsaarel ainult ebaõnn oli süüdi 4 m mitteületamises. Küllap aga tuleval suvel näeme 4-m-lisi hüppeid juba kahelt mehelt!

Järelvägi teivashüppes on eriti suur: H. Koik, A. Adamson, E. Sarapuu, E. Lamp, Vainet, Viirma, Kaarelson jt. on noored, kes rühivad kõik 4 m-le ligemale.

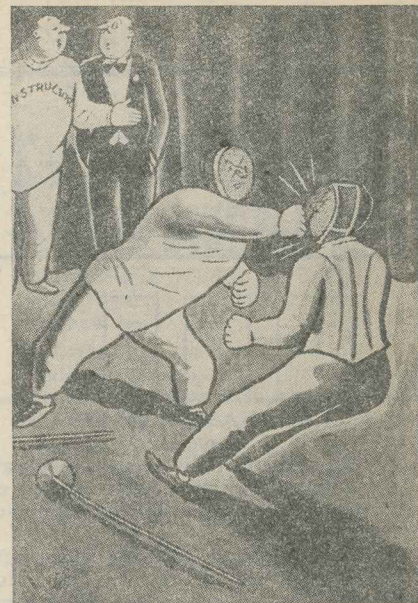
KÕRGUSHÜPPES

Aksi Kuuse parim saavutus on mullusest 3 cm võrra nõrgem. Kuid see on väike vahe. Mis aga Kuuse eriti sümpaatseks teeb, on asjaolu, et ta ei hoiä oma tarkust ega kogemusi omale, vaid

JAGAB NEID EDASI NOORILE.

Seepärast seaksime A. Kuuse eeskujuks teisile suursportlasile, sest kellelgi teisel pole ette näidata sellist omaõpetatud järelväge kui Kuusel. (Vahest ainult R. Toomsalul?) Väljapaistvaim Kuuse õpilasist on O. Kaldre (1.87), kes omab väga tugeva äratõuke ja võib tuleval aastal saada kardetavaks konkurendiks oma õpetajale. Teistest õpilastest, kelleks on A. Alilik, Pilliroog, Raid, Helme jt. loodame tuleval hooajal kuulda rohkem.

Endine poksija vehklejana

— Ah sina pärdik, sa torkad mind jälle allapoole vöödi! (Rsb.)

Tartlasist omab häid kõrgushüppaja-eeldusi eesti parim korvpallimängija H. Veskila (1.85). Ka noor Muikmann on silmapaistvate eeldustega kõrgushüppaja. Seega järgmine hooaeg võib anda kolm-neli meest üle 1.90. Järgneb.

Ringi ümber spordi

Lätlasi võideti maadluses 5:2. Lätlaste klubimeeskond kaotas Tallinna Kaleville 5:2. Tähelepanuväärsemaks võiduks oli meie uue „Palusalu“ — J. Kotka võit raskekaalus Euroopameistri ning olümpia hõbemedalimehe E. Bietagsi üle.

Tartu — linnademeister. Tartu-Narva linnadevõistlus jalgpallis andis suure võidu Tartule 6:1. Seejuures poolajal Narva juhtis 1:0. Kuremaa üksi lõi 4 väravat.

Rahvasteauhinna korvpallis võitis Pariisis Prantsusmaa, kellele Läti kaotas napilt: 24:25, tulles teiseks.

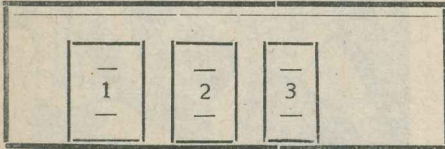
Uueks Rootsi odarekordiks loetakse Attervall'i heidet 74,77. Tema parimat saavutist, 75,10, ei loeta rekordiks, kuna vise toimus alltaule.

Käsi-pallihooaeg Tartus algas hoogsalt. Tartu NMKÜ võitis Tallinna „Russi“ 53:31 (31:17).

Sügisene jalgpallimeister selgus päälle Tallinna Kalevi ja Estonia kohtumist. Meistriks osutus Sport 10 punktiga. Järgnevad Esta ja Estonia.

Eesti rahvusmeeskond Soome vastu poksis koostati. Alates kergemaist kaaludest: Gutman, Käbi, Seepere, Stepulov, Vahi, Raadik, Salong, Linnamägi.

MO'OBLI'ARI Omanik L. Tulf. Tartus, Võidu t. 32.
SOOVITAME: diivaneid, garnituure, kušette jne. VALMISTAME: igasugust moodsat mööblit. — Äris rikkalik valik raudvoodeist, merehein- ja jõhvmadrasteist. Asutustele soodsaim ostukoht.
Hinnad mõõdukad.

17. SÕJAKAS RAAMATUKOI

5 punkti

Värdi raamatariivil seisib kolm pak-
su raamatut. Esimese köite paksus oli
560 lehekülge, teise 500 ja kolmanda
380 lehekülge.

Esimese raamatu esikaane alla sattus
aga raamatukoi, kes otsustas raamatud
läbi närida, kuni kolmanda köite taga-
kaaneni. Mitu lehte ja kaant pidi see
sõjakas putukas siis katki närima, et täi-
ta oma lubadus, ilmuda päevavalgele
pääle kolmanda köite tagakaane läbi-
mist. Tähelepanu joonisele!

18. MILLINE ON KELLE?

(3 punkti)

Alljärgnevad tsitaadid on võetud „Õpi-
laslehist“. Teile, noored sõbrad, jääb
vaid välja otsida nende autorid ja pääl-
kirjad. Lehitsege veel korraks vanu
sõpru!

- 1) „Mets uinub, ööbik laulab,
nii algab suvedõ
ja kõrges taevas särab
veel eha valge vöö...“
- 2) „Parajasti, kui post oli läbi saetud,
kuulsime samme paadisillal. Vaat-
tame — Loll-Aadu läheneb. See oli
loll kuid kaunis tige vanem mees.
Ruttu pugusime paadisilla alla. Kuid
õnnetuseks olime just tema paadi
valinud...“
- 3) „... On lõpuks kadunud ka pilve-
rüngas viimane, ja vaba orjusikke
seitsesada aastat seisnud eestlane.
Nii kallil hinnal toodi tagasi me va-
badus, mis kadund vanasti... Elu...
elu... elu... võitnud eesti malev,
raputanud käe ju kaljukütkest Ka-
lev...“
- 4) Ema: „Jüts, mis'sa nutad?“
Jüts: „Paul viskas mu võileiva
vette.“
Ema: „Meelega?“
Jüts: „Ei vorstiga!“

19. RASKEPÄRANE NIMEKAART

2 punkti

Mis on selle soome nimega isiku elu-
kutse?

Õito R. Klermentö

„ÕPILASLEHES“ NR. 4 ILMUNUD
MÕISTATUSTE LAHENDID JA LA-
HENDAJATE NIMEKIRI

Nr. 11. „Tõusva Päikese Maa rahva- tarkust.“

Otepää, „Kaleva“, „Võiekspord“, tar-

tu taru, seo, krokii, Gulliver, kindlus,
Sillamäe, doomino, „Minivatt“, omapära,
Lahemaa. Jaapani vanasõna: „Pääle
võitu seo kiiver kindlamini pähe!“

Nr. 12. „Kes võitis?“

Ütleme, et maad pöördepunktini oli
x km-trit.

Onu kõndis seega: $\frac{x}{6} + \frac{x}{4} = \frac{5}{12}x$ (tundi);

pojapoeg aga $2 \cdot \frac{x}{5} = \frac{2}{5}x$ (tundi)

Et $\frac{2}{5}$ -on veidi vähem $\frac{5}{12}$ -st, siis järe-
likult võitis pojapoeg Värdi.

Nr. 13. „Väike matemaatik.“

Arvud on 81,5 ja 58,5.

„ÕPILASLEHES“ NR. 4 ILMUNUD MÕISTATUSTE ÕIGESTILAHENDA- JAD

G. Ilves (10 p.), V. Kevend (7 p.), J.
Treffeldt (7 p.), M. Tsäko (10 p., 4
kup.), O. Kallasma (7 p., 6 kup.)

Tänase numbri lahendid ära saata hiljem.
3. novembriks.

NEIL VEDAS NR. 4.

1. G. Ilves — E. Leino „Musti“.
2. J. Treffeldt — „Sõnajala-õis“.
3. O. Kallasma — „Tuhkatriinu“.

TÄNASED AUHINNAD:

1. Winnetou I.
2. Väike muulane.
3. Loomi talitamas.

Meriröövliid. Algus lk. 1.

MIS ON PÄAJALGSED?

Kaheksajalg koos paljude teiste
sugulastega (seepia jt.) kuulub
ühte kõige tähelepanuväärsemasse
gruppi loomariigis — päajalg-

seid. Need on loomad, kel pää on
ühendatud jalgadega. See iseära-
sus on tolle meriröövli kõige ise-
loomulikum joon.

Sedaliiki kaheksajalg, kes põge-
nes sigarikarhist, on tõepoolest
väike loom sibulataolise kahetolli
pikkuse pää kohal asuva kehaga,
varustatud läikiva silmapaariga;
nii siis loom tegelikult

SEISAB PÄÄ PÄÄL.

Suu, pööratud allapoole, on ümb-
ritsetud kaheksa keskelt laialiharg-
neva haarmega, mis vastavad teiste
limuste juures jalgadele. Nende
haarmete väljasirutamisel tekki-
va ringi diameeter on kuni 30 cm.

On mitmesuguseid kaheksajalgu
— sama suuri või pisut vähemaid.
Tundes nii tagasihoidlike mõõde-
tega kaheksajalga, on raske kaju-
tella tema sugulasi — harilikke
kaheksajalgu, kes elutsevad Euroo-
pa ja Lääne-India vetes ja kes
omavad haarmed, mis 1,5 m pikad,
siruulatuses 3 m ja enamgi, või
teisi veel suuremaid, kes asuvad
Vaikses ookeanis ja omavad 8,5 m
lähimõõduga siruulatus-ringi.

Harilik kaheksajalg — see on

KOLEDAMAID MERIRÖÖVLEID.

Peituses merepõhja kaljude urkais
või varjates end kivide vahel, see
vastik loom luurab oma ohvrit.
Tema kaheksa otstest ahenevat
„jalga“ aelevad igas suunas kord
välja venides, kord kokku tõmbu-
des, kord kleepudes kaljudele, kord
kobades pragudes, nagu need loo-
mad harilikult läbi otsivad kogu
oma ümbruse.

Suured külmad silmad asuvad
ümmargustel kümmudel. See an-
nab kaheksajalale võimaluse näha
igale poole. Juhul, kui mõni et-
tevaatamatu kala ligineb kohale,
kus asub kaheksajalg, — viimane

HEIDAB OMA PIKAD HAARMED VÄLJA, NENDE PEENIKESED OT- SAD MÄHIVAD HALASTAMATULT ASJATA RABELEVA OHVRI

ja toimetavad lõugade juure, kus
terav kõverdatud, papagoi omale
sarnlev nokk rebib ohvri tükki-
deks.

Järgneb

Toimetatus ja talitus: Tartus, Võidu 10. Õ/k. „Koolivara“, telef. 8-29. Tallinna abitalitus: „Kooli-Kooperatiiv“ S.-Karja 19, telef. 456-32. Posti jooksev arve nr. 2188. Vastutav toimetaja: M. Nurmik. Tegevtoimetaja ja talitusjuht: E. Tõnismäe. Väljaandja: Tartumaa Õpetajate Liit. „Õpilasteleht“ ilmub üks kord nädalas. Tellimishind postiga: aastakäik (30 nr.) — kr. 1.50; poolaastakäik (15 nr.) — kr. 0.75; (10 nr.) — kr. 0.50; (5 nr.) — kr. 0.25. Aadressimuutmine 15 s. Kuulutuse hind: lehe ees 15 s. mm, mujal 5 s. mm. Trükikoda J. Mällo, Rütli 4, Tartus, 1937.